

І таки повернувся до рідних горянських країв та насолоджувався життям вільного філософа, який нарешті зрозумів: «Найбільша цінність, яку я здобув за життя, се – свобода. Внутрішня свобода. Звільнення від страху, забобону, марних клопотів, облудних пристрастей, людських обмов...» [1, с. 282].

Завершуючи загальний огляд згаданого вище прозового твору Мирослава Дочинця, зауважимо, що психо-неврологічний статус кожної окремої фізичної особи залежить від збалансованого та гармонізованого поєднання фізичного, духовного і психічного здоров'я.

Література

1. Мирослав Дочинець. Вічник. Сповідь на перевалі духу. Мукачево: Карпатська вежа, 2011. 284 с.
2. Джохадзе И. Номо faber и будущее труда. Москва: Логос. 2004. № 6 (45).
3. Вернадский В. И. Химическое строение биосферы Земли и её окружения. Москва: Наука, 2001 г. 376 с.
4. Пакт Молотова-Риббентропа. Документы внешней политики СССР. Т. XVIII. Москва: Изд-во политич. лит-ры, 1973. – С. 248.

СІЛЬСЬКА МАЛОКОМПЛЕКТНА ШКОЛА – ВИКЛИК РЕЛЬНОСТІ

Рогожа М.М.

НААН, Національна наукова сільськогосподарська бібліотека

Учітесь, читайте,

І чужому научайтесь,

Й свого не цурайтесь

Тарас Шевченко, 14.12.1845

Ставлячи питання про сільську малокомплектну школу як виклик сучасної реальності та певним чином феноменізуючи факт її існування, відразу зауважимо, що на сьогодні не існує чітко визначеної педагогічною наукою дефініції «сільська малокомплектна школа». Тим більше, не існує її означення, сформованого психологічною наукою, як і філософською. Остання мала би розглянути це явище як соціокультурний виклик у найбільш загальному сприйнятті, осмисленні й оприлюдненні.

Говорити про те, що малокомплектна сільська школа – це загальноосвітній навчальний заклад, у котрому кількість учнів коливається від 65-60 (I-III) до 30-25 (I-II ступенів) – означає, на наш погляд, робити просту констатацію факту в кожному окремому випадку. Водночас, як і говорити про нічим не підтвержену багатопредметність викладання, відсутність або неякісне матеріально-технічне, особливо – інформаційно-комп'ютерне забезпечення. При цьому спостерігається (свідоме чи несвідоме) уникнення загального розуміння всієї суми складників, котрі породили цей виклик – об'єктивно існуючу реальність нинішнього часу.

Чи сприйнято необхідність не тільки наукового пояснення об'єктивно виниклої дефініції, чи запропоновано відповідний «рецепт» виходу зі становища, котре почалося не сьогодні та не вчора? Це по-перше. По-

друге, чи наявний оперативний моніторинг тенденції до їхнього збільшення, чи наявна оперативна їх оцінка, чи гармонізовано відносини у тандемі: влада та освіта; чи забезпечено пріоритетність у соціокультурному просторі держави феномену «освіта», а для кожного індивідуума – набуття ним однієї з найважливіших ознак – освіченості? По-третє, чи існує турбота про вчителя сільської малокомплектної школи, зокрема, навіть не скільки як носія знання, стільки – навчителя дітей здобувати його самостійно за допомогою оволодіння знанневим простором (вже вміючи це робити, тобто – бути навченими для такого)? По-четверне, чи проведено на державному рівні співвідносний аналіз щодо кількості учнів шкільного віку та потребою вчителів різних предметів для навчання, яким чином це корелюється із обсягами державного замовлення на підготовку студентів до навчально-педагогічного процесу та релевантністю фактичного результату? Нарешті, по-п'яте, ситуація щодо батьків і дітей окреслена лише п'ятою позицією, однак, і це цілком очевидно – варто замислитися над участю та місцем батьків школярів сільської малокомплектної школи у процесі навчання їхніх дітей, синергії батьківської громади та навчителів. Склалося враження, що на нинішньому етапі має відбуватися повторне, але за нинішніх реалій вкрай необхідне «відкриття» процесу, як явища тяглости педагогізації батьків. Тут варто говорити і про цілісність цього процесу, водночас, окремішність для кожної вікової групи учнів, виходячи із психо-фізичних особливостей розвитку особистості учня та його батьків.

Зазначене бачиться авторові лише спробою окреслити коло найбільш загальних, вузлових проблем. Як на його погляд, так і багаторічний досвід роботи у сільській школі, названо проблеми в найбільш узагальненому вигляді, вирішення котрих невідкладне, зважаючи на процеси, що вже відбуваються у соціокультурному просторі державі, а деякі лише намітилися, однак, також вимагають уваги як превентивні...

Водночас, порушені вище проблеми у постановці питання про необхідність невідкладного та системного їх вирішення не вичерпують усього загалу проблем. Серед них, на думку автора, однією з найактуальніших бачиться проблема організації процесу навчання, власне – спільної дії вчителя та учнів як явища синергетичного. При цьому варто зважити на той важливий і, можна вважати доконаний, факт, що вчитель в інформаційному (пост інформаційному ?) суспільстві перестав бути основним носієм нового знання, як це було раніше.

У технологічному сенсі слід віднести на різні рівні сприйняття й аналітичне засвоєння нового знання, по-перше – здобуттям власне освіти як триєдиного процесу навчання, учіння та виучування (як формування знанневого динамічного стереотипу); по-друге – цілісним сприйняттям навчального процесу як необхідної суми дій вчителя та учнів із засвоєння знань, котрій властива тяглість його у просторі та часі, що сприймається різнорівневою та ступеневою за свої характером. Друге властиве різним типам навчальних закладів, оскільки воно видо-специфічне.

Висловлюючи вдячність працівникам Департаменту освіти і науки Полтавської ОДА за люб'язно надані відомості про сільські малокомплектні школи станом на кінець 2019/2020 н. р., актуалізуємо тему конференції на основі наявних відомостей щодо їх кількості.

Перш, ніж приступити до аналізу отриманої інформації про сільські малокомплектні школи Полтавщини, відзначимо невідповідність кількісного наповнення поняття «сільська малокомплектна школа». Інформацій-

ний простір (Інтернет) надав цифри, наведені автором на початку повідомлення. Практика організації навчального процесу, відповідно, і статистичної звітності – інша. Виходячи з отриманих відомостей, вважаємо необхідним зробити кілька уточнень. По-перше, існують малокомплектні школи I ступеня – 10 і менше уч. По-друге, школи I-II ступеня мають наступне наповнення – 40 і менше уч. По-третє, нарешті коли I-III ступеня, у котрих 100 і менше учнів.

Як відомо, закінчився період непростого процесу формування об'єднаних територіальних громад (ОТГ). Підбивши підсумки, Верховна Рада України 17.07.2020 р за № 807-IX прийняла постанову «Про ліквідацію та утворення районів» [1]. Новий адміністративно-територіальний устрій області має 4 райони (Кременчуцький, Лубенський, Миргородський та Полтавський).

Для кожного з вказаних вище районів, за останніми даними, ввійшла відповідна кількість ОТГ. Зважаючи на те, що Департаментом освіти і науки Полтавської ОДА відомості надано на кінець минулого навчального року, спочатку окреслимо загальну кількість малокомплектних шкіл, відповідно, й учнів у них: 201/11056 .

При цьому найбільшу кількість малокомплектних шкіл, склали, як не дивно, загальноосвітні навчальні заклади (ЗНЗ) I-III ступенів – 132 школи, що мали 9 154 учні (водночас, і не дивно – здобуття середньої освіти є обов'язковим). У середньому на школу – 69 учнів. Однак, було 69 шкіл, де навчалося 37-67 учнів (їх більше половини). Значна кількість таких шкіл виявилася у Глобинському (11), Миргородському (9), Гребінківському, Лохвицькому (по 8) та Семенівському (7) районах.

Для ЗНЗ I-II ступенів середній показник наповнюваності склав майже 31 учень (наявні на кінець 2019/2020 н. р. 61 школа та 1888 учнів у них). Серед них 36 шкіл мали наповнюваність меншу від середньостатистичної кількості учнів по цій категорії ЗНЗ. Найбільша кількість таких шкіл у Решетилівському (8), Лохвицькому (5), Кобеляцькому, Оржицькому (по 4), Велико-Багачанському, Глобинському та Семенівському (по 3) районах.

Для ЗНЗ I ступеня, котрих на всю область існувало 8, всього 50 учнів, середньостатистичний показник склав 6 осіб. Лише в Полтавському районі їх 2 (14 учнів). Менше середньостатистичного – Гадяцькому і Кобеляцькому районах 2 ЗНЗ по 5 учнів.

У цілому по області статистичні результати наступні. Найбільшу кількість малокомплектних навчальних закладів має Глобинський район (14, 765 учнів); відповідно: Решетилівський (13, 662), Лохвицький (13, 644), Гребінківський (10, 644), Оржицький (10, 521), Миргородський (9, 537), Зінківський (9, 532).

Не аналізуючи причин демографічної ситуації, що не є предметом нашого розгляду, наголосимо на наступному. Адміністративно-територіальні реформа формує нові реалії. Серед них, як декларується, істотне місце має зайняти фінансова складова з новим принципом відносин стосовно зборів і податків та їхнього розподілу в тандемі: центр – ОТГ. Відповідною проекцією на ситуацію з сільською малокомплектною школою стосовно сучасних реалій бачиться вирішення двоєдиного питання: наявність відповідного стану доріг і наявність автобусного транспорту, необхідного для підвезення дітей до регіонального навчального центру .

Підбиваючи підсумок усьому сказаному вище, зауважимо, що сільська малокомплектна школа, її існування за нинішнього часу вбачається

явищем вимушеним, обумовленим і сформованим неналежним чином організованим і керованим соціокультурним простором. Саме тому соціально-економічні процеси при відсутності чіткого бачення розвитку аграрного сектора в структурі економіки України спричинили появу такого типу загальноосвітнього навчального закладу. Вирішити назрілі проблеми із сільськими малокомплектними школами можливо за умови цілісного та позитивного вирішення питань розвитку соціально-економічного блоку української держави.

Література:

1. Постанова Верховної Ради України «Про ліквідацію та утворення районів». № 807-IX1 від 17.07.2020 р. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/Novyny/196122.html>

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ – ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ

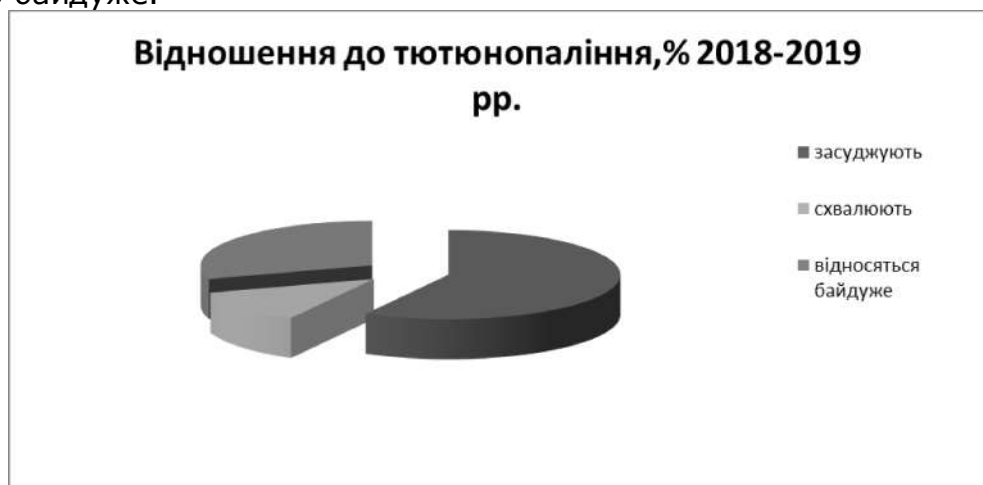
Могильник Ж.В.

Гадяцький фаховий коледж культури і мистецтв ім. І.П.Котляревського

Основною особливістю чинного державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти є орієнтування вимог до рівня підготовки випускників на досягнення компетентностей, одна з яких є здоров'язберезливою [5,8]. Програма з дисципліни «Біологія та екологія» 11 клас, 2018 року передбачає також формування ціннісного компоненту, що полягає в умінні обґрунтувати учнем (студентом) негативний вплив тютюнопаління, вживання алкоголю та наркотиків на організм людини.

У 2018-2019 рр. слухачами факультативу «Валеологія», який діяв в Гадяцькому фаховому коледжі культури та мистецтв ім. І.П.Котляревського було виконано проектну роботу за темою: «Моє відношення до тютюнопаління». Було опитано сто шістдесят студентів коледжу як очної так і заочної форми навчання.

Наводимо оброблені результати проектної роботи: 12% респондентів схвалюють тютюнопаління, 58% – засуджують та 30% – відносяться до нього байдуже.

У родинях 57 % респондентів є схильні до цієї звички члени сім'ї.